

Uitbesteden melken groeit

Veehouders willen meer vrije tijd

20

Steeds meer veehouders **besteden het melken uit**. Ze huren hiervoor vaker vaste medewerkers in. Het levert meer tijd op voor management van het vee.

AB Brabant luidde recentelijk de noodklok over een personeelstekort in de varkenshouderij. Hoe staat het daarmee in de melkveehouderij? In deze sector groeit de vraag naar personeel ook. “Wij maken ons nog geen zorgen over een tekort aan medewerkers op melkveebedrijven”, zegt Kees Romijn, voorzitter van de LTO-vakgroep melkveehouderij. “De melkveehouderij heeft een goed imago en door de crisis zijn er minder banen buiten de landbouw.” Ook Pieter van der Valk van AB Fryslân & Noord-Holland zegt dat de toene-

Een Poolse flexmelker neemt enkele melkbeurten per week over. Dat geeft rust en meer tijd voor goede managementbeslissingen.

FOTO'S: JAN WILLEM SCHOUTEN

mende vraag naar vreemde arbeid op melkveebedrijven goed in te vullen is. Andries-Jan de Boer van Accon AVM Accountants verwacht dat ook de komende jaren het aanbod van arbeid voldoende is. "Het aantal melkveebedrijven neemt af en stel dat 40 procent kiest voor melkrobots, dan zijn er in 2020 circa 6.600 bedrijven die conventioneel melken. Als 75 procent hiervan 20 uur per week een melker inhuurt, dan gaat het om 2.475 volwaardige arbeidskrachten. Dat aantal stelt weinig voor en moet in te vullen zijn", zegt De Boer.

Meer vrije tijd

Het melken uitbesteden neemt toe door schaalvergroting en een afnemend aantal gezinsleden dat meewerkt op een melkveebedrijf. Om de werkdruk te verlagen, besteden veehouders vaker het landwerk, de jongveefok en het melken uit. "De veehouder hecht anno 2012 meer waarde aan flexibiliteit en vrije tijd dan 20 jaar geleden", signaleert De Boer. "We komen in de boekhouding van melkveebedrijven vaker personeelskosten voor melkers tegen. Zeker op grotere bedrijven, maar ook vee- ➔

Zorg voor tevreden medewerkers

Om te zorgen dat het melken van uw koeien goed gebeurt, is een goede aansturing van de melker(s) nodig. Een aantal tips:

- ▶ Maak een duidelijk protocol van het melkproces en leg dit uit aan de melkers. Dat maakt het melken voor uzelf controleerbaar en de melkers weten welke stappen ze moeten volgen. Het verkleint de kans op fouten.
- ▶ Zorg voor een goede relatie met uw medewerkers en behandel ze met respect. Hoe beter de relatie, des te meer gemotiveerd ze zijn om het melken goed uit te voeren.
- ▶ Zorg voor een logboek in de melkstal waarin de melkers afwijkingen aan koeien direct kunnen opschrijven. Dat is een pri-

ma controlemiddel, want u ziet die koe met uierontsteking zelf niet meer tijdens het melken.

- ▶ Creëer een goede sfeer door af toe iets extra's te doen voor de melker(s), bijvoorbeeld tijdens feestdagen of door kleine attenties bij verjaardagen.
- ▶ Geef duidelijke instructies. Dat werkt het best, zeker bij mensen uit andere culturen (Oost-Europeaanen).
- ▶ Houd rekening met de persoonlijke behoefte van de melkers, de één wil veel eigen verantwoordelijkheid (geef die dan ook) en de ander heeft meer behoefte aan leiderschap (veel instrueren).
- ▶ Maak het melkproces beheersbaar en zorg dat melkers gemaakte fouten toegeven. Creëer een klimaat van vertrouwen, on-

der andere door zelf ook fouten toe te geven en je kwetsbaar op te stellen.

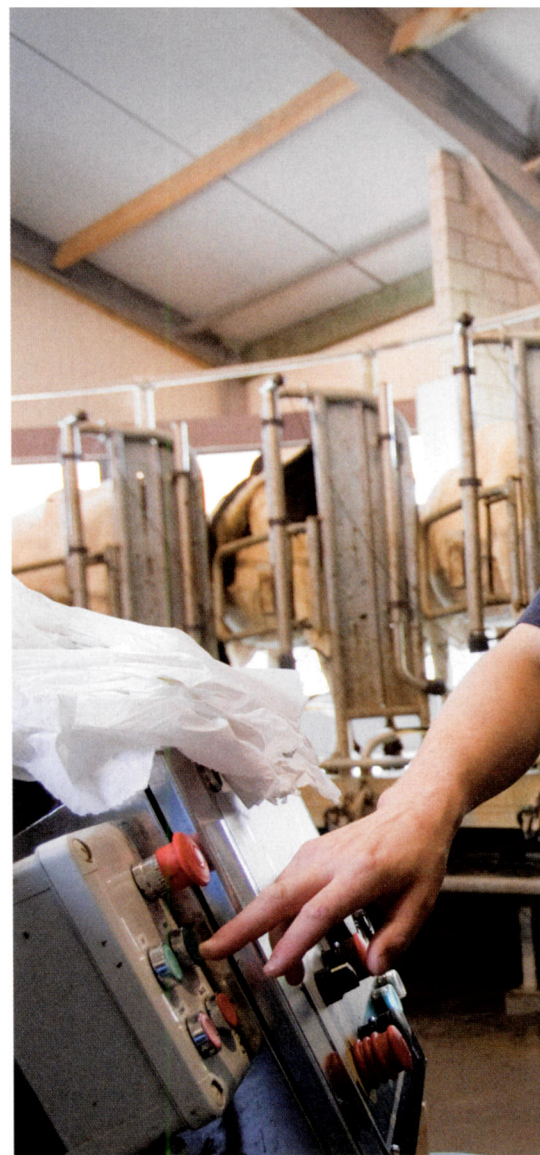
- Geef aan dat mensen fouten mogen maken.
- ▶ Geef melkers kennis, zodat ze verantwoordelijkheid kunnen nemen, zoals bijvoorbeeld uierontstekingen behandelen.
- ▶ Selecteer op gemotiveerde mensen; met mensen die willen, is veel te bereiken.
- ▶ Check regelmatig of de melker het naar de zin heeft door veel vragen te stellen. De kunst is om door te vragen naar achterliggende behoeften en drijfveren. Wat maakt dat de ander in beweging komt? Waarvan wordt hij/zij enthousiast? Kijk dan welke verbeteringen of aanpassingen mogelijk zijn om de melker extra te motiveren.

houders met 70 melkkoeien zoeken een melker om één of meer melkbeurten over te nemen. Ze kopen daarmee vrije tijd. Veehouders merken dat uitbesteden van het melken meer tijd oplevert voor het management van het vee en voor sociale activiteiten."

Hoeveel bedrijven het melken geheel of gedeeltelijk uitbesteden is niet bekend. "De vraag naar extra hulp op melkveebedrijven groeit zeker", merkt Van der Valk, die aangeeft dat 8 procent van de 4.000 melkveehouders die lid zijn van AB Fryslân & Noord-Holland, structureel één of meer medewerkers inhuurt. "Gemiddeld gaat het per medewerker om 20 tot 25 uur per week. Zij melken, voeren en verzorgen het vee." Hulp is nodig bij opschaling, maar ook op bedrijven met een tweede tak (zuivelverwerking, recreatie of zorg), bij werk buitenshuis en voor veehouders met lichamelijke klachten. "De koeien drie keer daags melken, is soms ook een reden", zegt Julius Cruysberg, directeur van uitzendbureau Sterwerk in Deurne. De Boer verwacht dat het drie keer daags melken na 2015 verder toeneemt. "Als de quotumkosten wegvallen, wordt vaker melken financieel nog interessanter, zelfs met het inhuren van melkers hiervoor."

Aanbieders melkers

Voor melkers kunnen veehouders terecht bij de Agrarische Bedrijfsverzorging, bij uitzendbureau Sterwerk in Deurne of bij Agriwerker. Sterwerk is

Geef melkers duidelijke instructies en maak een protocol van het melkproces. Dat maakt het proces controleerbaar met een kleinere kans op fouten.

gespecialiseerd in het verhuren van melkers aan melkveehouders en geitenhouders. In 2004 verhuurden ze melkers aan nog maar tien melkveebedrijven, nu zijn dat ongeveer 100 bedrijven. "De vraag naar melkers en mensen voor andere werkzaamheden groeit sterk", merkt Cruysberg, die nu ook is gestart met het werven van Nederlanders voor het werken op melkveebedrijven.

Via Agriwerker.nl kunnen veehouders zelf actief melkers vinden. "Dat kan via bemiddeling, het plaatsen van een vacature of via payroll, waarbij veehouders zelf medewerkers werven", zegt Siebert van Kreij van Agriwerker. "Wij streven via onze dienstverlening naar vaste arbeidscontracten tussen

'Geen zorgen over tekort aan medewerkers op melkveebedrijven'

werknemers en agrariërs." De AB's en Agriwerker bemiddelen hoofdzakelijk voor Nederlandse werknemers. Voor alleen melken zijn Nederlanders weinig te porren. AB Fryslân & Noord-Holland bemiddelt hiervoor wel voor scholieren en oudere werknemers. Sterwerk levert met name Poolse melkers, die zij via bureaus op het Poolse platteland werven.

Als melkers bij AB, Sterwerk of Agriwerker op de loonlijst staan, hebben melkveehouders een beperkt risico en weinig verplichtingen als werkgever. De uitzendorganisatie zorgt voor de begeleiding en administratieve afhandeling. De tarieven die melkveehouders betalen voor een melker variëren van 16,5 tot 25 euro per uur. Dat is afhankelijk van onder andere leeftijd, werkervaring, tijdstip melkingen, aantal uren werk, afstand woon-werk en huisvestingskosten (voor Polen).

Voordelen van melkers

Overstappen op melkrobots verlaagt ook de werkdruk. Het melken in een conventionele melkstal en het inhuren van melkers heeft ten opzichte van melkrobots voordelen. Een robot melkt alleen, terwijl een melker ook kan voeren, kalveren verzorgen of de ligboxen schoonmaken. Een vaste melker kent het bedrijf en de koeien, en is ook inzetbaar tijdens vakanties of calamiteiten. "Het uitbesteden van het melken, brengt rust. Dit verbetert vaak het resultaat, omdat de veehouder meer tijd heeft om over-

'Melken uit handen geven, is lastig'

Maatschap Engelen melkt 270 koeien. Het inhuren van een melker is nodig om de arbeid op het melkveebedrijf rond te zetten. Familie Engelen melkt al drie jaar met zogenoemde flexmelkers. "We hebben extra hulp nodig op ons melkveebedrijf, omdat we ook een KI-station hebben", zegt Bas Engelen, die samen met zijn broer Ralph het meeste werk verzet op het melkveebedrijf. De derde broer Gerbert trekt zich meer terug uit het melkveebedrijf en neemt het management van het KI-station met 70 medewerkers op zich.

"Het is lastig om het melken uit handen te geven, maar bij een te hoge werkdruk moet je wel." De maatschap werkt met melkers, uitgezonden door Sterwerk. "Nu hebben we een Poolse melker, die ongeveer 15 tot 18 uur per week melkt. Hij melkt prima, de taalbarrière is bij het instrueren wel eens lastig." Het melken gebeurt standaard met twee personen in een 28-stands draaimelkstal binnenmelker. Vanaf medio juni 2011

kwamen twee vaste medewerkers in dienst, één voor 30 uur in de week en de ander voor 40 uur.

Nieuwe stal

In 2009 verkocht Engelen melkquotum en kocht er vetquotum voor terug. "Toen molken we 430 koeien. Maar omdat de vetcorrectie werd gebonden aan een maximum van 25 procent van het geleverde quotum, is dat door de hoge superheffing niet meer interessant. Daarom melken we nu 270 koeien." De broers zijn tevreden over de ingehuurd melkers. "Sterwerk regelt alles prima."

Vanaf half februari 2012 is overgestapt op drie keer daags melken. Dat leverde 1,5 tot 2 liter melk per koe extra op en de uiergezondheid verbeterde ook. "Omdat de koeien meer energie nodig hebben, kan de conditie van de koeien achteruit gaan. Dan sturen we bij met het rantsoen."

Het financiële voordeel van vaker melken, valt Bas tegen, omdat de voerkosten hoog zijn en er voor de extra melkbeurt vreemde arbeid nodig is. Vorig jaar was de nieuwe stal voor 600 koeien klaar. Of deze vol komt, is koffiedik kijken.

PROFIEL

Naam: Bas Engelen (31). **Woonplaats:** Grashoek (L.) **Bedrijf:** maatschap Engelen houdt 270 melkkoeien en 250 stuks jongvee op 80 ha grasland en 50 ha maisland.

zicht te krijgen en de juiste managementbeslissingen te nemen", ziet De Boer.

Volgens Van der Valk is het verschil klein tussen de kosten van robotmelken en het inhuren van melkers op een conventioneel systeem. "Bij meer dan drie tot vier robots is een conventioneel systeem voordeliger." Het bedrijf opschalen is met melkers financieel eenvoudiger dan met robots. Bij de bouw van een nieuwe ligboxenstal is het vaak interessant om niet direct een grote nieuwe melkstal te installeren, meer eerst door te melken in een oude, maar nog niet afgeschreven melkstal. "Inhuren van melkers hiervoor is vaak goedkoper dan de hoge afschrijving van een nieuwe melkstal plus de rente die veehouders hiervoor betalen", aldus De Boer.

Janet Beekman